

kimliklerine dair Kur'an'da hiçbir bilgi yoktur. Tefsirlerde kaydedildiğine göre bu karye Antakya, oraya giden elçiler Hz. İsa'nın havârilere; dolayısıyla karye halkı da Romalılar'dır (Elmalılı, VI, 4015). Bazı kaynaklar gönderilen elçilerin isimlerini Sâdik, Sadûk ve Salom olarak kaydetmekte, bazıları da bunların havâriyelerden Simun Petrus ve Yuhanna olduğunu söylemektedir. Rivayetlerde, bu elçilerin birtakım mucizeler gösterecek anadan doğma körü ve abraşi iyi ettikleri, ölüyü dirilttikleri, bunun üzerine kralın iman edip kavminin iman etmediği ve inkârcıların bir sayha ile mahvedildikleri anlatılmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de sözü edilen elçilerin (mürsel), Hz. İsa'nın gönderdiği havâriyeler olması uzak bir ihtimaldir; çünkü onların Allah tarafından gönderildiği ayette açıkça belirtilmektedir (bk. Yâsîn 36/14). Ayrıca Ahd-i Cedid'de de böyle bir haber yer almamaktadır. Bilindiği kadarıyla Hz. İsa peygamberliği süresince Filistin bölgesinin dışına çıkmamış, havâriyelerin Antakya'ya gidişleri ise Hz. İsa'nın semaya urûcundan sonra olmuştur (Resullerin İşleri, 11/19-20). Ahd-i Cedid'de oraya gidenlerin Barnabas, Petrus ve Paul olduğu ve burada bazı peygamberlerin de bulunduğu kaydedilmektedir (Resullerin İşleri, 11/22-27). Diğer taraftan Havâriyeler Antakya'da herhangi bir mukavemetle karşılaşmamış, bu yerin halkı Hz. İsa'ya inanmakta gecikmemiş ve şehir bir müddet sonra Hıristiyanlığın belli başlı merkezlerinden biri olmuştur (Resullerin İşleri, 14/26-28; 15/35-36; NDB, s. 40).

Kur'an-ı Kerim'de, şehrin uzak kesiminden koşup gelerek halka Allah'ın gönderdiği elçilere inanmalarını tavsiye ettiği belirtilen mümin kişinin adı, mesleği ve elçilere inandığı için öldürülmesi sırasında kendisine reva görülen zulüm ve işkencelerle ilgili birçok rivayet vardır. Ashâbü'l-karye kıssasının amacı, Hz. Muhammed'in peygamberliğini ispat etmek, Allah'ın elçilerine karşı gelenlerin âkîbetini gözler önüne sermektir.

BİBLİYOGRAFYA :

Kâmus Tercümesi, "kr̥y" md.; Taberî, *Tefsîr*, XXII, 100-104; XXIII, 2-3; a.m.f., *Târîh* (Ebû'l-Fazl), II, 18-21; Kurtubî, *Tefsîr*, XV, 14-22; Âlûsî, *Rûhu'l-me'ânî*, XXII, 220-221; Elmalılı, *Hak Dîni*, VI, 4015; NDB, s. 40-41.

ABDULLAH AYDEMİR

ASHÂBÜ'İ-MEŞ'EME

(bk. ASHÂBÜ'Ş-ŞİMÂL).

ASHÂBÜ'İ-MEYMENE

(bk. ASHÂBÜ'İ-YEMİN).

ASHÂBÜ'İ-MİİN

(أصحاب المئين)

200 ile 1000 arasında
hadis rivayet eden sahâbiler için
kullanılan terim.

Bakî b. Mahled'in *el-Müsned*'ine göre bunlar on bir kişidir: Abdullah b. Mes'ûd (848 hadis), Abdullah b. Amr b. Âs (700 hadis), Ömer b. Hattâb (573 hadis), Ali b. Ebû Tâlib (536 hadis), Ümmü Seleme (378 hadis), Ebû Mûsâ el-Eş'arî (360 hadis), Berâ b. Âzîb (305 hadis), Ebû Zer el-Gıfârî (281 hadis), Sa'd b. Ebû Vakkas (271 hadis), Ebû Ümâme el-Bâhilî (250 hadis) ve Huzeyfe b. Yemân (225 hadis). Ashâbü'l-miîn'in rivayet ettiği hadis sayıları hakkında Ebû Bekir el-Berkî ve Ebû Nuaym el-İsfahânî gibi âlimler değişik rakamlar vermişlerdir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-Cevzî, *Telkîhu fûhûmi ehli'l-eşer* (nşr. Ali Hasan), Kahire 1975, s. 362-364; M. Tayyib Okîç, *Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler*, İstanbul 1959, s. 31; Muhammed Zübeyr Sıddîqî, *Hadîs Edebiyatı Tarihi* (trc. Yusuf Ziya Kavakçı), İstanbul 1966, s. 44.

ABDULLAH AYDINLI

ASHÂBÜ'İ-MÜ'TEFİKÂT

(bk. MÜ'TEFİKE).

ASHÂBÜ'R-RAKİM

(bk. ASHÂB-ı KEHF).

ASHÂBÜ'R-RES

(أصحاب الرس)

Kur'an-ı Kerim'de
helâk edildikleri bildirilen
eski bir kavim.

Kur'an'da iki ayette (bk. el-Furkân 25/38; Kâf 50/12) Ashâbü'r-ress'in Nûh, Âd ve Semûd kavimleriyle birlikte peygamberlerini yalanladıkları ve bu yüzden helâk edildikleri belirtilmekte, bunun dışında bir bilgi verilmemektedir. Bununla birlikte, gerek res kelimesinin mânası gerekse Ashâbü'r-ress'in kimler olduğu, nerede ve ne zaman yaşadıkları ko-

nusunda tefsir kitaplarında birçok rivayet mevcuttur. Buna göre, Arapça'da "kuyu, örülmemiş kuyu, çukur, maden ocağı" gibi anlamlara gelen res, Yemâme'de Felc de denilen bir kasabanın, bir vadinin veya bir kuyunun adıdır (*Lisânü'l-'Arab*, "ress" md., VI, 98; Kurtubî, XIII, 32). Bir görüşe göre de Ashâbü'r-ress, Yâsîn sûresinde sözü edilen Ashâbü'l-karye'nin diğer bir adıdır. İbn Abbas bunların Azerbaycan'da yaşamış ve peygamberlerini öldürmüş bir kavim olduklarını belirtmiş, buna karşılık Şuayb'in kavmi oldukları, peygamberlerini dinlemedikleri için cezalandırıldıkları da öne sürülmüştür (Kurtubî, XIII, 32; Âlûsî, XIX, 19). Âlûsî, İbn Abbas'a atfedilen ve Ashâbü'r-ress'in Semûd kavmi olduğunu ifade eden başka bir rivayeti, Furkân sûresinin 38. âyetinin lafzına uygun bulmamıştır. Ancak Semûd kavminin devamı veya ashâbü'l-uhûdla aynı topluluk olabilecekleri de düşünülmüştür (Taberî, XIX, 10). Taberî'nin Ashâbü'r-ress'le ilgili olarak naklettiği uzunca bir hadiste sözü edilen Ashâbü'l-karye'nin bunlarla ilgisi olması gerekir. Zira hadiste geçen kişilerin Ashâbü'r-ress olduklarına dair bir açıklık bulunmadığı gibi, söz konusu insanlar daha sonra peygamberlerine iman etmişlerdir. Halbuki Kur'an-ı Kerim'de Ashâbü'r-ress'in iman etmemeleri sebebiyle helâk edildikleri açıkça bildirilmektedir. Râzî'nin de kaydettiği gibi, Ashâbü'r-ress'in kimler olabileceği hususunda ileri sürülen görüş ve rivayetler, Kur'an-ı Kerim'le ve senedi sağlam bir haberle desteklenmiş değildir. Bilinebilen tek şey, küfür ve imansızlıkları sebebiyle Allah'ın bunları helâk etmiş olmasıdır (*Tefsîr*, XXIV, 83).

BİBLİYOGRAFYA :

Lisânü'l-'Arab, "ress" md., VI, 98; Taberî, *Tefsîr*, XIX, 10; Fahreddin er-Râzî, *Tefsîr*, XXIV, 82, 83; Kurtubî, *Tefsîr*, XIII, 32-33; Âlûsî, *Rûhu'l-me'ânî*, XIX, 19; XXVI, 177; J. Horovitz, *Koranische Untersuchungen*, Berlin 1926, s. 94-95; Cevad Ali, *el-Mufaşşal*, I, 347 vd.; A. J. Wensinck, "Ashâb al-Rass", *El²* (Fr.), I, 713.

ÖMER FARUK HARMAN

ASHÂBÜ'R-RE'Y

(bk. EHL-i RE'Y).

ASHÂBÜ'S-SEBT

(bk. SEBT).